

Tweede zondag in de veertigdagentijd A-Cyclus voor zondag 12 maart 2017

Genesis 12,1-4a
2 Timoteüs 1,8b-10
Matteüs 17,1-9

Genesis 12,1-4a

Uit het boek Genesis

In die dagen zei de HEER tot Abram:
"Trek weg uit uw land, uw stam en uw familie,
naar het land dat Ik u zal aanwijzen.
Ik zal een groot volk van u maken.
Ik zal u zegenen en uw naam groot maken,
zodat hij een zegen zal zijn.
Ik zal zegenen die u zegenen,
maar die u vervloeken zal Ik vervloeken.
"Door u zal zegen komen over alle geslachten op aarde."
Toen trok Abram weg,
zoals de HEER hem had opgedragen.

2 Timoteüs 1,8b- 10

Uit de tweede brief van de heilige apostel Paulus aan Timoteus

Dierbare,
Draag uw deel in het lijden voor het evangelie,
door de kracht van God,
die ons gered heeft
en geroepen met een heilige roeping,
niet op grond van onze verdiensten,
maar volgens het vrije besluit van zijn genade,
van alle eeuwigheid ons verleend in Christus Jezus.
Nu is zijn genade openbaar geworden
door de verschijning van onze Heiland, Christus Jezus,
die de dood heeft vernietigd
en onvergankelijk leven deed aanlichten door het evangelie.

Matteüs 17,1-9

Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs

In die tijd nam Jezus
Petrus, Jakobus en diens broer Johannes met zich mee
en bracht hen boven op een hoge berg,

waar zij alleen waren.
Hij werd voor hun ogen van gedaante veranderd:
zijn gelaat begon te stralen als de zon
en zijn kleed werd glanzend als het licht.
Opeens verschenen hun Mozes en Elia,
die zich met Hem onderhielden.
Petrus nam het woord en zei tot Jezus:
“Heer, het is goed dat wij hier zijn.
Als Gij wilt zal ik hier drie tenten opslaan,
een voor U,
een voor Mozes en een voor Elia.”
Nog had hij niet uitgesproken
of een lichtende wolk overschaduwde hen
en uit de wolk klonk een stem:
“Dit is mijn Zoon, de Welbeminde,
in wie Ik mijn welbehagen heb gesteld;
luistert naar Hem.”
Op het horen daarvan
wierpen de leerlingen zich ter aarde neer,
aangeprepen door een hevige vrees.
Maar Jezus kwam naar hen toe,
raakte hen aan en zei:
“Staat op, en weest niet bang.”
Toen zij hun ogen opsloegen
zagen zij niemand meer dan alleen Jezus.
Onder het afdalen van de berg gelastte Jezus hun:
“Spreekt met niemand over wat ge hebt aanschouwd
voordat de Mensenzoon uit de doden is opgestaan.”

Commentaar

Jean Bastiaens

Tussen hoop en vrees

De eerste lezing en de evangelielezing van deze zondag verhouden zich tot elkaar als begin en einde, als alfa en omega van de heilstijd. Met Abra(ha)m is alles begonnen. Hij hoorde een stem uit de hemel die tot hem sprak: ‘Trek weg! Verlaat alles wat je vertrouwd is en ga naar een land dat ik je zal aanwijzen.’ (Genesis 12,1) En Abram gaat. Het is het begin van een geloofsreis, van een wandelen met GOD, en tijdens die reis zal zijn geloof beproefd en uitgezuiverd worden. De ultieme beproeving is die wanneer de stem opnieuw klinkt: ‘Trek weg! Ga naar de berg die ik je zal aanwijzen.’ (Genesis 22,2) In het Hebreeuws is zowel in Genesis 12 als 22 dezelfde uitdrukking hoorbaar: ‘Trek weg, van jezelf vandaan’ (*lèch lecha*). Tussen begin en einde speelt zich de geloofsreis van Abraham af. En telkens zal hij weer moeten loslaten, ook wanneer hij denkt dat alles eindelijk op zijn pootjes is terechtgekomen. Hij zal ook zijn enige zoon, zijn ‘welbeminde’, moeten loslaten. Het is een weg van

vertrouwen, een leerweg. Want vertrouwen en loslaten moet je al doende leren. Zo ontstaat geloof! En op deze wijze zal Abraham de vader worden van een volk dat leeft uit geloof. En dit Godsvolk zal tot zegen strekken voor 'alle geslachten op aarde'. De roeping van Abraham is groots. Het volk dat uit hem voortkomt heeft een zending die de hele wereld aanbelangt. Jezus wordt door Matteüs al in het eerste vers 'zoon van Abraham genoemd' (1,1). Wat met Abraham begonnen is, zal in Jezus zijn voltooiing vinden. Ook Jezus wordt geroepen om een weg te gaan. De eerste 'roepingscène' is die van zijn doop in de Jordaan (Matteüs 3,13-17). Daar ontvangt Jezus zijn drievoudige zending om 'gezalfde, veelgeliefde-als-Isaak en Dienaar' te zijn. De tweede roepingscène horen we vandaag. En ook nu is zijn zending die van 'gezalfde, veelgeliefde en Dienaar'. In de eerste scène spreekt de stem tot Johannes en tot Jezus zelf. In de tweede scène spreekt de stem vooral tot de drie leerlingen.

De perikoop van de transfiguratie van Jezus is concentrisch opgebouwd: in deel A gaan ze de berg op, in A' dalen ze van de berg af; in deel B zijn de leerlingen en Jezus samen (terwijl Hij van gedaante verandert), in B' zijn de leerlingen en Jezus ook weer samen (zonder Mozes en Elia), in deel C getuigen Mozes (of Tora) en Elia (of Profeten) van Jezus, in C' getuigt de Stem uit de hemel van Jezus. In het hart staat deel D: Petrus beaamt dat het 'goed is om hier te zijn' en stelt voor drie tenten te bouwen.

Om dit evangelieverhaal goed te begrijpen, moeten we ons realiseren wat de context is. Vlak voorafgaand aan deze wonderlijke scène op de berg ('zes dagen daarvoor' – vgl. 17,1) is er iets belangrijks gebeurd tussen Jezus en de leerlingen. Jezus is alleen met zijn leerlingen en voert indringende gesprekken met hen: 'Wie zeggen de mensen dat de Mensenzoon is?' (16,13) Simon Petrus belijdt dat Jezus 'de messias is, de Zoon van de levende GOD' (17,16). Vlak daarna horen we dan die cruciale zin: 'Vanaf die tijd begon Jezus zijn leerlingen duidelijk te maken dat Hij naar Jeruzalem moest gaan en veel zou moeten lijden.' (17,21) Petrus verzet zich hevig tegen het blijkbaar onvermijdelijke 'lijden' van de messias. Vanaf dat moment begint Jezus aan een moeilijke opdracht: zijn leerlingen voorbereiden op wat komen gaat. 'Wie achter Mij aan wil komen, moet zichzelf verloochenen, zijn kruis op zich nemen en Mij volgen,' zegt Hij (17,24). Hierop volgt de scène van de transfiguratie op de berg.

Wat Jezus zal overkomen, in Jeruzalem, hoort bij zijn drievoudige opdracht om 'gezalfde, veelgeliefde en Dienaar' te zijn. De Stem uit de hemel beaamt het voor de drie leerlingen: Jezus is, als zoon van David, de gezalfde van Israël; Hij is als veelgeliefde de zoon van Abraham (Isaak!) en Hij is de Dienaar in wie GOD zijn welbehagen heeft gesteld (Jesaja 42,1vv). Mozes en Elia, de twee grootste profeten van Israël, fungeren als zijn getuigen. En de Stem uit de hemel herhaalt, als derde getuige, wat voor Jezus duidelijk is geworden bij zijn doop in de Jordaan.

Nu is Petrus euforisch. Het lijden wil hij vooralsnog uit de weg gaan, maar deze stralende verheerlijking van Jezus op de berg ziet hij helemaal zitten: 'Het is goed dat we hier zijn.' En hij wil voor Jezus, voor Mozes en voor Elia drie tenten opslaan. Petrus wil een klein Loofhuttenfeest organiseren, omdat hij zich realiseert dat GOD al zijn beloften wil vervullen en dat de volheid van de tijd is aangebroken. Maar de Stem doet hem uit de droom ontwaken, en laat verstaan dat deze verheerlijking niet buiten de drievoudige zending om kan gaan. Jezus bemoedigt hem: 'Sta op en wees niet bang!'